

податку із платника податків і перерахуванню його у відповідний бюджет. Податкові агенти прирівнюються до платників податку й користуються правами, установленими податковим законодавством для платників податків.

Список використаних джерел

1. Евтушенко В.Ф. Налоговые агенты как субъекты налоговых правоотношений. под. общ. ред. И.И. Кучерова. М.: ИД «Юриспруденция», 2006. С. 55
2. Пришва Н.Ю. Поняття інституту представництва в податковому праві. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 6 (56). С. 62.

Броварний Д.Р.
студент магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук В.М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день процес розбудови демократичних інститутів у контексті розвитку правової держави в Україні можна вважати доволі багатоаспектним й динамічним, водночас і суперечливим за своєю сутністю. Останні політико-правові події в історії нашої держави, «Євромайдан», окупація Росією українських територій, гібридна війна на сході України, вибори глави держави та інші події яскраво доводять, що демократичні інститути, які властиві правовій державі, в Україні не набули достатнього розвитку і достатньою мірою не забезпечують основних вимог та потреб суспільства. А беручи до уваги сучасні євроінтеграційні процеси, які задекларовані у розвитку нашої держави, питання розбудови національних демократичних інститутів, які б сприяли формуванню в Україні правової держави набувають особливо актуального значення.

Стан наукового дослідження. Основою даного дослідження стали праці таких вчених як: Квітка С., Кравчук В., Лаговська С., Момотюк В., Толкачова І., Федоренко В., Цимбалістий Т. та ін.

Виклад основного матеріалу. Як зазначається у науковій літературі, наразі в Україні закладені тільки основи правової держави та певною мірою створено демократичні інститути, які є її основними структурними елементами. Зважаючи на це, подальше становлення в Україні правової держави безпосередньо пов'язане із забезпеченням у суспільстві реальної свободи, ефективним практичним втіленням принципу поділу влади, забезпеченням незалежності правосуддя, дотриманням верховенства права в усіх сферах суспільних відносин, подоланням корупції, посиленням легітимації влади, нівелюванням численних порушень прав і свобод людини та громадянина, вдосконаленням чинного законодавства тощо [1, с. 39]. Саме ці завдання є

найбільш вагомими, і від їх виконання безпосередньо залежить перетворення України у правову державу та можливість її інтеграції до ЄС.

Відповідно до ст. 3 Основного Закону Україна визначається як незалежна, демократична, суверенна, соціальна, правова держава. Як вірно зауважує С.С. Лаговська дана стаття Конституції України має фундаментальну вагомість для визначення основоположних засад становлення і розвитку української державності. А формування в Україні правової держави становить найважливіший напрям розвитку для національної демократичної державності, одне з основоположних завдань розбудови її демократичних інститутів, реформи її політичної і правової систем [1, с.39]. Зважаючи на це, відзначимо, що для реальної розбудови правової держави в Україні, верховенство права, взаємна відповідальність держави та особи, а також реальне забезпечення прав, свобод та інтересів людини і громадянина повинні панувати у всіх сферах життєдіяльності нашої держави та становити основу функціонування органів державної влади.

Рівень розвиненості демократії визначається ступенем фактичного здійснення народовладдя. Це означає, що немає загальноприйнятої матриці демократії, але є певний ідеал, який покладений в її основу – народовладдя, і реальне його здійснення показує ступінь віддаленості сучасної демократії від демократичного ідеалу [2, с.163].

Тож незважаючи на активне декларування з боку чинної влади євроінтеграційного вектору розвитку нашої держави, низка демократичних інститутів на даний момент залишаються нормативно не визначеними, що не дає змоги повною мірою реалізовувати на практиці деякі форми безпосередньої демократії.

Так, згідно із ст.ст. 38 та 69 Конституції України у нашій державі визнається право громадян застосовувати таку форму безпосередньої демократії як місцевий референдум. Нормативне регулювання даного інституту в незалежній Україні розпочалося з липня 1991 р., з моменту прийняття Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми». Проте у 2012 р., у зв'язку із ухваленням Закону України «Про всеукраїнський референдум» даний акт втратив чинність, що спричинило й втрату правової регламентації інституту місцевого референдуму. Разом із тим, у приписах ст. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР закріплено право територіальної громади на його проведення для вирішення питань місцевого значення. Проте у ч. 5 даної статті вказано, що порядок його проведення визначаються законом про референдуми.

Як слушно стверджують Т.О. Цимбалістий та Н.Р. Пришляк, наявність даної правової колізії робить неможливим проведення місцевих референдумів, що є суттєвим порушенням світових демократичних стандартів, а також права громадян застосувати дану форму безпосередньої демократії. Зважаючи на це, слушно пропонується відновити нормативну регламентацію місцевого референдуму як однієї із провідних форм безпосередньої демократії, яка визначена у Конституції України. Крім того, з метою покращення регулювання інституту референдуму загалом, науковці пропонують: 1) закріпити можливість застосування електронного підпису та електронного кабінету для організації і проведення референдумів; 2) розробити за допомогою публічних консультацій основні механізми реалізації

даного інституту в Україні; 3) прийняти та внести відповідні зміни і доповнення до чинного Закону України «Про всеукраїнський референдум» [3].

Доволі схожою є ситуація із такими формами безпосередньої демократії як мітинги, походи та демонстрації. Згідно із ст. 39 Конституції України, яка регламентує проведення мітингів, демонстрацій, зборів та походів, громадяни повинні завчасно сповіщати органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Загалом дані демократичні інститути відіграють надзвичайно важливу роль у сучасній правовій державі та були основоположними формами протесту українського народу на певних етапах його сучасної історії. На думку Кравчука В.М., мирні зібрання (мітинги, демонстрації, походи) є формами виявлення публічній владі політичної незгоди, масовості та масштабності суспільного занепокоєння чи заперечення конкретних управлінських рішень [4, с. 58]. Саме завдяки цим демократичним інститутам український народ протистояв спробам закріплення авторитарного режиму у нашій державі. Однак, на даний момент відсутній нормативний порядок та строк «завчасного» сповіщення органів державної влади, що надає їм змогу чинити перешкоди у реалізації громадянами свого права застосовувати ці форми безпосередньої демократії. Як вірно зауважує В. Федоренко, фактично з часу здобуття Україною незалежності питання про деталізацію нормативного регулювання механізму реалізації права громадян на мирні збори, мітинги та протести у спеціальному нормативному акті так і не були вирішені. Численні законопроекти про дані інститути демократії, які інколи навіть були прийняті у першому читанні, не були згодом підтримані в цілому [5, с.82].

Невід'ємним елементом сучасної правової держави є наявність органів представницької демократії та ефективне регулювання їхньої діяльності. До системи даних органів входить парламент. При цьому відповідно до приписів ст. 1 Закону України «Про вибори народних депутатів України» від 17.11.2011 № 4061-VI із 450 членів парламенту – 225 депутатів обираються за пропорційною системою у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій, а 225 народних депутатів – за мажоритарною системою відносною більшості в одномандатних виборчих округах. Однак, як вірно зазначає ряд науковців, у сучасних умовах в Україні діюча мажоритарна система на парламентських виборах створює широкі можливості для підкупу виборців та фальсифікації результатів їх волевиявлення. А недоліком діючої пропорційної системи в Україні є те, що виборці, голосуючи за конкретну політичну партію, жодним чином не впливають на список кандидатів, які висуваються до Верховної Ради України, оскільки такі списки є закритими [6, с. 29].

Важливим елементом сучасної правової держави є широке застосування інформаційних технологій, які сприяють трансформації демократичних інститутів. Особливо це проявляється у використанні переваг електронного урядування. Як вірно зауважують С.А. Квітка та О.О. Соколовська, запровадження електронного урядування в нашій державі є вагомим євроінтеграційним чинником, який суттєво сприяє гармонізації взаємодії органів влади з інститутами громадянського суспільства, бізнесом та іншими інституціями згідно із стандартами ЄС [7, с. 31]. Особливо це важливо на тлі сучасних євроінтеграційних процесів та соціальних, політичних та економічних проблем України.

Висновки. Отже, на сьогоднішній день у нашій державі триває процес розбудови демократичних інститутів, які, втім, потребують усунення правових колізій або нормативного визначення для уможливлення ефективного їх використання громадянами України. Наразі в Україні спостерігаються суттєві перешкоди для її реального перетворення на правову державу.

Список використаних джерел

1. Лаговська С.С. Особливості становлення правової держави в Україні. *Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки*. 2014. № 65. С.38–45.
2. Кравчук В.М., Каблак П.І. Значення громадянського суспільства та демократії у становленні взаємодії судової влади і громадськості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Випуск 2. Том 3. С. 161–166.
3. Цимбалістий Т.О., Пришляк Н. Референдум як форма безпосереднього народовладдя. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Право. 2016. № 2 (14). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16ttofbn.pdf> (дата звернення: 21.10.2019).
4. Кравчук В.М. Право народу на громадську непокору та опір у забезпеченні сучасної демократії. *Публічне право*. 2017. № 2. С. 55-63.
5. Федоренко В. *Політичні права та свободи людини і громадянина в Україні: поняття, види, характеристика*. Історико-правовий часопис. 2016. № 1. С. 80–87.
6. Толкачова І., Момотюк В. Конституційно-правове забезпечення безпосередньої демократії в Україні. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. Научно-практическое правовое издание. 2018. № 2. С. 28–31.
7. Квітка С.А., Соколовська О.О. Електронне врядування як інноваційний механізм взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства: зарубіжний досвід та передумови розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С.26–34.

Буць В.О.

*студент другого року магістратури
Навчально наукового інституту
інноваційних освітніх технологій
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
декан юридичного факультету ТНЕУ
Банах С.В.*

РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ТОВАРІВ ПІДАКЦИЗНОЇ ГРУПИ: ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПРАВАЗАСТОСОВНА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Важливою умовою забезпечення економічного зростання та соціально-політичної стабільності будь-якої держави є ефективність державних фінансів, що значною мірою залежить від цілісності